

МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В.О.СУХОМЛІНСЬКОГО

Кафедра педагогіки та інклюзивної освіти

УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ В.О.СУХОМЛІНСЬКОГО

Проректор з науково-педагогічної

роботи О.А. Кузнецова

серпень 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЕТИКЕТ ТА ІМІДЖ СУЧАСНОГО СТУДЕНТА

Для всіх спеціальностей
(бакалавр)

2020 – 2021 навчальний рік

Розробник: Дрозд Олена Володимирівна, старший викладач кафедри педагогіки та інклюзивної освіти, кандидат педагогічних наук,

_____ (Дрозд О.В.)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри педагогіки та інклюзивної освіти

Протокол № від « » серпня 2020 р.

Завідувач кафедри Яблонський Андрій Іванович

1.Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		<i>денна форма навчання</i>
Кількість кредитів–5	Галузь знань 01 Освіта	Варіативна
	Спеціальність 012 Дошкільна освіта 013 Початкова освіта	
Індивідуальне науково-дослідне завдання: «Дослідження індивідуально-типологічних властивостей особистості» (за вибором); індивідуально-творче завдання: «Моє життєве кредо», творчий конкурс		<i>Рік підготовки:</i>
		1-й
Загальна кількість годин – 150 год.		<i>Семестр</i>
		2-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 1,7 самостійної роботи студента – 3 год.	Ступінь бакалавра	<i>Лекції</i>
		10 год.
		<i>Практичні, семінарські</i>
		16 год.
		<i>Самостійна робота</i>
		124 год.
		Вид контролю: залік

Мова викладання – українська

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 150 год: 50 год – аудиторні заняття, 100 год. – самостійна робота (30% / 70%).

1. Мета та завдання навчальної дисципліни та результати навчання

Навчальна дисципліна «Основи етикету та іміджу сучасного студента» є варіативною при підготовці студентів 1 курсу університету і входить до циклу соціально-психологічних дисциплін, що вивчаються майбутніми фахівцями.

Мета вивчення дисципліни – ознайомлення майбутніх фахівців із мистецтвом етикету, особливостями сучасного стилю спілкування. Формування у студентів систематизованих теоретичних знань і практичних умінь щодо культури спілкування, такту, сугестивних здібностей, майстерності володіти тонкощами сучасного іміджу та безконфліктної взаємодії. Прищеплення студентській молоді навичок догляду за зовнішністю, пошуку власного стилю, виховання почуття власної гідності.

Завдання викладання дисципліни – показати майбутнім фахівцям роль гармонійної взаємодії особистості з її соціальним оточенням, атмосферою в колективі, соціальними групами, пробудити інтерес до мистецтва етикету, сприяти самовихованню, самоосвіті та особистісному зростанню суб'єктів освітньої діяльності.

Передумови для вивчення дисципліни: оскільки даний курс вивчається в 2 семестрі на 1 курсі, то передумовами для його вивчення є система знань студентів з курсу психології.

Навчальна дисципліна складається з 5-ти кредитів.

Очікувані результати навчання:

ПРН 1	навички креативного мислення, набуття гнучкого образу мислення, який дозволяє зрозуміти та розв'язати проблеми та задачі, зберігаючи при цьому критичне ставлення до сталих наукових компетенцій у галузі освіти
ПРН 2	уміння до імплементації законодавчих та нормативно-правових актів у галузі освіти
ПРН 3	уміння творчо-критично мислити з дотриманням норм і правил інтелектуальної власності
ПРН 4	уміння працювати в міжнародному середовищі, виявляючи толерантне ставлення до інших культур
ПРН 5	навички досконалого володіння різними стилями (офіційно-діловий, науковий, художній) українською мовою як державною та іноземною на необхідному професійному рівні
ПРН 6	уміння формулювати педагогічно-наукову задачу, для її вирішення використовувати потрібну інформацію та методологію для досягнення обґрунтованого висновку
ПРН 7	уміння приймати управлінські рішення у галузі освіти
ПРН 8	уміння організації дослідно-експериментальної та дослідницької

	роботи у сфері освіти та представляти її результати передусім у власних публікаціях
ПРН 9	уміння встановлювати співвідношення ролі культури, науки в розвитку цивілізації і пов'язаних з цим сучасних соціальних і етичних проблем, цінності наукової раціональності та її історичних типів, знати структуру, форми і методи наукового пізнання, їх еволюцію
ПРН 10	уміння аналізувати знання про сферу освіти, сутність, зміст і структуру освітніх процесів, володіти системою знань про історію та сучасні тенденції розвитку педагогічних концепцій і предметних методик
ПРН 11	уміння аналізувати сучасні освітні технології: сутність, завдання, класифікація, практична значущість; методику організації індивідуальної, фронтальної, групової форми роботи з учнями; нетрадиційні методи і форми організації навчально-пізнавальної діяльності учнів; вимоги до організації різних видів занять
ПРН 12	уміння здійснювати самостійно-пошукову роботу; користуватися сучасними методами навчання, як складовою психолого-педагогічної компетентності вчителя
ПРН 13	уміння використовувати інтерактивні методи викладання; розв'язувати психолого-педагогічні ситуації
ПРН 14	уміння переносити знання у власний педагогічний досвід; критично аналізувати різні педагогічні теорії навчання та виховання, давати самостійну оцінку різноманітним явищам педагогічної теорії і практики
ПРН 15	уміння застосовувати у практичній діяльності знання із нових педагогічних технологій, використовувати елементи інноваційних методик під час викладання дисципліни.

Згідно з вимогами ОПП студент оволодіває такими компетентностями:

I. Загальнопредметні:

<i>Назва компетенції</i>	<i>Код компетенції</i>
<i>Загальнонавчальна.</i> Здатність навчатися й оволодівати сучасними знаннями, зокрема, інноваційними методичними підходами, сучасними системами, методиками, технологіями навчання	КЗ-1
<i>Інформаційно-аналітична.</i> Здатність до пошуку, оброблення та аналізу, систематизації й узагальнення інформації, зокрема професійно-педагогічної, з різних джерел та формулювання логічних висновків	КЗ-2
<i>Дослідницько-праксеологічна.</i> Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми, зокрема, в процесі професійно-	КЗ-3

педагогічної діяльності. Здатність приймати обґрунтовані рішення, працювати автономно	
<i>Комунікативна.</i> Здатність спілкуватися державною мовою на офіційно-діловому рівні; володіти навичками нормативного літературного мовлення (його усною та писемною формою) в різних сферах комунікації. Здатність до розуміння чужих і продукування власних програм комунікативної поведінки, адекватних цілям, сферам, ситуаціям спілкування, активній взаємодії з іншими мовленнєвими суб'єктами. Уміння володіти різновидами стилів мовленнєвого спілкування в ситуаціях запобігання та врегулювання конфліктів	КЗ-4
<i>Громадянська компетентність.</i> Здатність активно, відповідально та ефективно реалізовувати громадянські права й обов'язки з метою розвитку демократичного суспільства. Здатність орієнтуватися у проблемах сучасного суспільно-політичного життя в Україні, застосовувати процедури й технології захисту власних інтересів, прав і свобод своїх та інших громадян, зокрема учнів початкової школи; використовувати способи діяльності й моделі поведінки, що відповідають чинному законодавству України	КЗ-5
<i>Етична.</i> Здатність діяти на основі принципів і норм етики, правил культури поведінки у стосунках із дорослими й дітьми на основі загальнолюдських та національних цінностей, норм суспільної моралі; дотримуватися принципів педагогічної етики	КЗ-6
<i>Соціокультурна.</i> Здатність застосовувати знання, пов'язані із соціальною структурою та національною специфікою суспільства, з особливостями соціальних ролей; здатність до орієнтування у соціальних ситуаціях, розуміння соціального контексту художніх творів. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо; спроможність ідентифікувати себе з цінностями професійного середовища; наявність професійної позиції вчителя. Здатність до цінування та повага до різноманітності і мультикультурності; надання рівних можливостей учням різних національностей та різних розумових здібностей, толерантне ставлення до їхньої культурної спадщини, індивідуальних особливостей	КЗ-7

II. Фахові:

Назва компетенції	Код компетенції

<p>СК-1. Предметна компетентність. Здатність до застосування знань, умінь і навичок із циклу професійно-наукових дисциплін, що є теоретичною основою побудови змісту освітніх галузей, визначених Держстандартом, задля усвідомлення їхньої реалізації в освітній галузі загалом, та окремих змістових лініях зокрема.</p>	СК-1
<p>Філологічна компетентність. Здатність до застосування професійно профільованих лінгвістичних і літературознавчих знань, умінь та навичок, що становлять теоретичну основу початкового курсу мови навчання, мови вивчення, іноземної мови, літературного читання та їхніх окремих змістових ліній. Складниками філологічної компетентності є лінгвістична, мовленнєва, літературознавча.</p>	СК-1.1
<p>Психологічна компетентність. Здатність до розвитку учнів початкової школи як суб'єктів освітнього процесу на основі знань та умінь про їхні вікові, індивідуальні особливості та соціальні чинники розвитку. Складниками психологічної компетентності є диференціально-психологічна, соціально-психологічна, аутопсихологічна.</p>	СК-2
<p>Соціально-психологічна. Здатність до застосування знань про особливості комунікативної діяльності учнів класу /учня початкової школи, взаємостосунки вчителя та учнів, закономірності педагогічного спілкування, соціальної ситуації, ситуацій міжособистісної взаємодії; вміння застосовувати ці знання у моделюванні навчально-виховного процесу в початковій школі.</p>	СК-2.2
Педагогічна компетентність.	
<p>Педагогічна компетентність. Здатність до проектування, організації, оцінювання, рефлексії та коригування навчально-виховного процесу в початковій ланці освіти. Складниками педагогічної компетентності є дидактична, виховна, організаційна.</p>	СК-3
<p>Дидактична. Здатність майбутнього вчителя (випускника) вирішувати стандартні та проблемні професійні завдання, що виникають в освітній практиці початкової школи, на основі сформованих знань про теоретичні засади побудови змісту і процесу навчання молодших учнів, у тому числі ґрунтовних знань про сучасні теорії навчання, гнучкого володіння методами навчання; спроможність обґрунтовано обирати прийоми, засоби, технології, форми організації навчання, адекватні дидактичній ситуації.</p>	СК-3.1
Методична компетентність.	
<p>Методична компетентність. Здатність ефективно діяти,</p>	СК-4

розв'язуючи стандартні та проблемні методичні задачі під час навчання учнів освітніх галузей/змістових ліній, визначених Державним стандартом початкової загальної освіти.	
<i>Нормативна.</i> Здатність учителя користуватися нормативними документами та реалізовувати на практиці цілі і завдання навчання предмету/освітньої галузі в початковій школі.	СК-4.1
<i>Професійно-комунікативна компетентність</i>	
Здатність актуалізовувати та застосовувати комунікативні знання, навички, вміння, настанови, стратегії й тактики комунікативної поведінки, здобутий досвід комунікативної діяльності, а також індивідуально-психологічні якості особистості задля успішного здійснення в конкретних умовах педагогічної комунікативної діяльності з молодшими школярами, батьками, колегами.	СК-5

3. Програма навчальної дисципліни

Кредит 1. Сучасний контекст загальнолюдських цінностей.

Тема 1. Кожна людина – виняток! «Декларація прав людини». «Що таке стереотип і як його здолати»? «Духовні цінності українців». «Свобода. Відповідальність. Обов'язок». Міжнародна програма «Молодь».

Тема 2. Толерантність як професійна якість сучасного європейського фахівця. «Декларація принципів толерантності». Толерантність як запорука миру. Роль толерантності в системі загальнолюдських цінностей. Толерантність як професійна якість сучасного європейського фахівця. Толерантне спілкування як основа коректної безконфліктної взаємодії.

Тема 3. Морально-етичні проблеми людства. Морально-етична орієнтація розвитку суспільства. Зв'язок загальнолюдських моральних цінностей із особистісним характером моралі. Поняття про систему цінностей і потреб (за А. Маслоу). «Смертна кара. За чи проти?». Поняття евтаназії. Ефект Пігмаліона, Ефект Голема, Ефект Плацебо, технологія «Вікна Овертона».

Кредит 2. Етика і психологія міжособистісних відносин як модна

тенденція сучасності.

Тема 1. Етикет у різних сферах життєдіяльності людини. Етичні принципи і норми. Проблема прийняття і підтримки жебраків, хворих, літніх людей, полонених. Слов'янський менталітет і моральність. Розвиток етичних традицій в Україні. Значення етикету в різних сферах життєдіяльності людини. Світовий етикет.

Тема 2. Вікова періодизація психічного розвитку: Ж. Піаже, Е. Еріксон, Д. Ельконін. Місце юнацького віку у віковій психології. Психологічні новоутворення, кризи. Особливості соціалізації особистості в сучасному світі. Субкультура як особлива форма організації молоді. Поняття «норми» як функціонального оптимального показника.

Тема 3. Імідж сучасного студента. Зовнішній вигляд та поведінка студента. Позитивний образ молодого людини. Авторитет. Організаторські здібності, оптимізм, почуття гумору, вміння працювати з різновіковим колективом як вияв професійного іміджу. Цифрова грамотність студентів. Інтелігентність як інтегральний показник сучасного фахівця.

Кредит 3. Майстерність спілкування – ключ до порозуміння

Тема 1. Мовлення і комунікативна компетентність студента. Основи техніки мовлення. Дихання. Дикція. Виразність мовлення. Культура спілкування. Тактовність як вияв культури спілкування. Стиль спілкування. Переконавання і навіювання. Техніки НЛП.

Тема 2. Майстерність управління собою. Основи техніки саморегуляції. Основи техніки мовлення. Дихання. Дикція. Майстерність у керуванні власним психічним самопочуттям. Психологічний проєктор: Перегляд китайського фільму «Весна. Лето. Осень. Зима...и снова Весна», індійського фільму «Звездочки на Земле», американського фільму «Форрест Гамп» із подальшим аналізом і обговоренням. Робота з притчами за книгою Хорхе Букая «Я хочу рассказать вам о...»

Тема 3. Вибір оптимальної стратегії взаємодії. Організація і проведення індивідуальної бесіди. Особливості побудови діалогової взаємодії. Активне слухання як талант. Професійні секрети майстрів. Психологічний практикум. Кокологія. Проективна методика «Куб у пустелі» (testkub.ru). Визначення власного Соціотипу (<http://m/socionika.info.test.html>)

Кредит 4. Екзистенційні проблеми молоді.

Тема 1. Розвиток навичок постановки життєвих цілей. Формування життєвої стратегії. Робота з життєвою перспективою, формування образу бажаного майбутнього і пошук шляхів до нього. Робота з усвідомлення власних життєвих цінностей та сенсів, переведення дефіциту в ресурс, пошук нових внутрішніх ресурсів. **Ідея самоповаги:** З.Фрейд: «Якщо я сьогодні поступлюся вам у слові, то завтра я поступлюся по суті». У всіх нас свій шлях, і ніхто не зможе пройти за нас цей шлях! Поема Ліни Костенко «Крила». Вірш В. Симоненка «Ти знаєш, що ти людина?».

Тема 2. Конфліктні ситуації та методи їх вирішення. «Батьки та діти». Конфлікти поколінь. «Закон зворотного зв'язку». Протиріччя міжособистісної взаємодії і бар'єри в спілкуванні, їхні причини та шляхи регулювання. Навчання майбутніх фахівців управління конфліктними ситуаціями і вирішення конфліктів.

Тема 3. Емоційне вигоряння і шляхи його запобігання. Психологічні чинники емоційного вигоряння. Психологічні інструменти протистояння емоційному вигорянню. Антикризисний фахівець у сучасному соціумі.

Кредит 5. Сучасні техніки самопізнання.

Тема 1. Самовиховання як фактор формування особистості. Сутність поняття самооцінка. Види самооцінки. Фактори, що впливають на формування самооцінки особистості. Почуття власної гідності педагога.

Зрілість як критерій розвитку та саморозвитку особистості. Методики самоорганізування (самопроектування) особистості.

Тема 2. Підходи до класифікації ігор. Еволюція гри на різних етапах розвитку особистості. Рефлексивно-експліцитий метод у вихованні особистості (за І. Бехом). Автопортрет. Тренінг особистісного зростання. Корекційно-розвивальні ігри.

Тема 3. Клуб цікавих зустрічей. Косметолог. Стилист. Лікар-гінеколог.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	усь ого	у тому числі				
		л	П	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7
Кредит 1. Сучасний контекст загальнолюдських цінностей						
Тема 1. Кожна людина – виняток!	9	2	2			5
Тема 2. Толерантність як професійна якість сучасного європейського фахівця	14	2	2			10
Тема 3. Морально-етичні проблеми людства.	7		2			5
Разом за кредитом 1	30	4	6			20
Кредит 2. Етика і психологія міжособистісних відносин як модна тенденція сучасності						
Тема 1. Етикет у різних сферах життєдіяльності людини	11	2	2			7
Тема 2. Вікова періодизація психічного розвитку	5		2			3
Тема 3. Імідж сучасного студента	14	2	2			10
Разом за кредитом 2	30	4	6			20
Кредит 3. Майстерність спілкування – ключ до порозуміння						
Тема 1. Мовлення і комунікативна компетентність студента	16	2	2			12
Тема 2. Майстерність управління собою.	12	2	2			8
Тема 3. Вибір оптимальної стратегії взаємодії	2		2			
Разом за кредитом 3	30	4	6			20
Кредит 4. Екзистенційні проблеми молоді.						

Тема 1. Розвиток навичок постановки життєвих цілей	12		2			10
Тема 2. Конфліктні ситуації та методи їх вирішення	4	2	2			
Тема 3. Емоційне вигорання і шляхи його запобігання.	14	2	2			10
Разом за кредитом 4	30	4	6			20
Кредит 5. Сучасні техніки самопізнання.						
Тема 1. Самовиховання як фактор формування особистості.	14	2	2			10
Тема 2. Підходи до класифікації ігор.	14	2	2			10
Тема 3. Клуб цікавих зустрічей.	2		2			
Разом за кредитом 5	30	4	6			20
Всього годин	150	20	30			100

5. Темі практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1		6
1.	Сучасний контекст загальнолюдських цінностей	2
2.	Толерантність як європейська цінність	2
3.	Морально-етичні проблеми людства	2
Кредит 2		6
4.	Значення етикету в різних сферах життєдіяльності людини. Світовий етикет	2
5.	Особливості соціалізації особистості в сучасному світі	2
6.	Імідж сучасного студента	2
Кредит 3		6
7.	Мовлення і комунікативна компетентність студента	2
8.	Майстерність управління собою	2
9.	Вибір оптимальної стратегії взаємодії	2
Кредит 4		6
10.	Формування життєвої стратегії	2
11.	Конфліктні ситуації та методи їх вирішення	2
12.	Психологічні інструменти протистояння емоційному вигоранню	2
Кредит 5		6
13.	Методики самоорганізування (самопроектування)	2

	особистості	
14.	Тренінг особистісного зростання	2
15.	Клуб цікавих зустрічей	2
	Разом	30

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Форма контролю
	Кредит 1	32	
1.	Сучасний контекст загальнолюдських цінностей	11	Самодіагностика за допомогою психологічних тестів і методик.
2.	Толерантність як професійна якість сучасного європейського фахівця	11	Повідомлення. Тестування.
3.	Морально-етичні проблеми людства.	10	Доповідь.
	Кредит 2	30	
1.	Етикет у різних сферах життєдіяльності людини	10	Твір-роздум. Реферат
2.	Вікова періодизація психічного розвитку	18	Прочитання та аналіз книги
3.	Імідж сучасного студента	2	Контрольна робота
	Кредит 3	32	
1.	Мовлення і комунікативна компетентність студента	10	Словник
2.	Майстерність управління собою.	20	Індивідуальне завдання. Складання кредо життя.
3.	Вибір оптимальної стратегії взаємодії	2	Контрольна робота
	Кредит 4	26	
1.	Розвиток навичок постановки життєвих цілей	10	Конспект лекцій та семінарських занять.
2.	Конфліктні ситуації та методи їх вирішення	10	Реферат
3.	Психологічні інструменти протистояння емоційному вигорянню	6	Колоквіум
	Кредит 5	30	
1.	Самовиховання як фактор формування особистості.	20	Складання кредо власного життя.

2.	Підходи до класифікації ігор	5	Участь у іграх
3.	Клуб цікавих зустрічей.	5	Відгук
	Разом	150	

7. Форми роботи та критерії оцінювання

Рейтинговий контроль знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

ОЦІНКА ECTS	СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	залік
A	90-100	5 (відмінно)	5/відм./зараховано
B	80-89	4 (добре)	4/добре/ зараховано
C	65-79		
D	55-64	3 (задовільно)	3/задов./ зараховано
E	50-54		
FX	35-49	2 (незадовільно)	Не зараховано

Критерії оцінювання відповідей на практичних заняттях:

Студенту виставляється **відмінно**:

В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові завдання.

Студенту виставляється **дуже добре**:

Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість тестових завдань.

Студенту виставляється **добре**:

В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину тестових завдань.

Студенту виставляється **достатньо**:

Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань.

Студенту виставляється мінімальний **задовільно**:

Частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив окремі тестові завдання.

Рейтинговий контроль знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою:

Кількість балів у кінці семестру повинна складати від 250 до 500 балів (за 5 кредитів), тобто сума балів за виконання усіх завдань.

Відповідний розподіл балів, які отримують студенти за 5 крд.

Накопичувальні бали (Поточна та самостійна робота)					Тестування іспит	Загальна сума
Кредити						
K1	K2	K3	K4	K5		
60	60	60	60	60	200	500

8. Засоби діагностики

Засобами діагностики та методами демонстрування результатів навчання є: завдання до практичних занять, завдання для самостійної та індивідуальної роботи (зокрема есе, реферати), презентації результатів досліджень, тестові завдання, контрольні роботи.

9. Методи навчання

Лекції з використанням дидактичного матеріалу, психологічного інструментарію, мультимедійного проектора, схем, метод проектів, ділові, рольові, ситуативні ігри, психологічний тренінг, фільм-аналіз.

10. Рекомендована література

Базова література

1. Асмолов А.В. Психология личности. – М., 2002.
2. Барна Н. В. Імеджологія : навч. посіб. [для дист. навч.] / Н. В. Барна ; за наук. ред. В. М. Бебика. – К. : Університет «Україна», 2007. – 217 с.
3. Баррет Дж. Протестируйте себя. – СПб.: Питер, 2004. – 254 с.
4. Берн З. Игры, в которые играют люди. Психология человеческих взаимоотношений. – СПб.: Речь, 1998.
5. Булатова О. Имидж педагога – мода или необходимость? / О. Булатова // Директор школи. Україна. – 2003. – № 2. – С. 74–78.
6. Вікова і педагогічна психологія: навч. посіб. / О.В.Скрипченко, Л.В.Долинська, З.В.Огороднійчук та ін. – К.: Каравела, 2012. – 416 с.
7. Дубровська Д.М. Основи психології. – Львів: Вид-во «Світ», 2001.
8. Загальна психологія: підручник для студентів вищих навчальних закладів / упоряд. Скрипченко О., Долинська Л., Огороднійчук З.,

- Лисянська Т., Зелінська Т., Співак Н., Булах І., Зінченко Л., Абрамян Н., Гоголь О. – 3-тє вид. – К. : Каравела, 2014. – 464 с.
9. Курс общей, возрастной и педагогической психологии /Под ред. М.В. Гамезо. – М., 1982.
10. Лозниця В.С. Психологія і педагогіка. – К., 1999.
11. Немов Р.С. Психологія: В 3 кн. – М.: ВЛАДОС, 1998. – Кн. 2
12. Нуреева О. С. Вдалиий імідж як запорука професійного успіху / О. С. Нуреева, О. В. Скворчевська // Географія.– 2007. – №7 (83). – С. 33–36.
13. Пиаже Ж. Психологія інтелекту. // Избранные психологические труды. М., 1994.
14. Психологія: підручник для студентів \ За ред. Ю. Л. Трофімова. – К.: «Либідь», 1999. – 560с.
15. Фридман Л.М., Кулагина И.Ю. Психологический справочник учителя. – М., 1991.

Допоміжна література

1. Булка Н. І. Ресурси соціального інтелекту: адаптивність, комунікативність, креативність // Практична психологія та соціальна робота. – 2004. – № 9.
2. Джонсон Д. В. Удосконалення вміння спілкуватись // Практична психологія та соціальна робота. – 2004. – № 6.
3. Коломинский Я. Л. Человек: психология: Кн. для учащихся ст. классов. – 2-е изд. – М.: Просвещение, 1986. – 223с.
4. Пивоварова О. В. Методи розвитку творчого мислення // Практична психологія та соціальна робота. – 2007. – № 2.
5. Платонов К. К. Занимательная психология. – М. Прогресс - Лейпциг, 1978. – 351с.
6. Розов В. І. Психотехнології адаптивної саморегуляції стресу // Практична психологія та соціальна робота. – 2007. – № 10.

15. Інформаційні ресурси

1. <http://chitalka.info>
2. <http://pidruchniki.ws>
3. <http://studentam.net.ua/>
4. <http://www.ikpp.npu.edu.ua/>